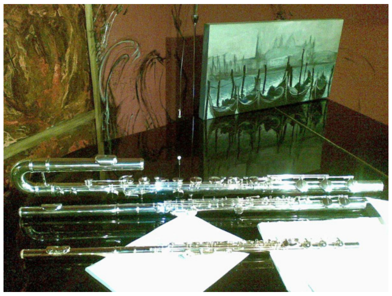
Vânzători de vise la Săptămâna Internațională a Muzicii Noi

(Loredana Baltazar, 24 iulie 2011)

Respectând dorința lui Irinel Anghel, director artistic al festivalului alături de Mihaela Vosganian, nu doresc să vorbesc despre cea de-a 21-a ediție a Săptămânii Internaționale de Muzică Nouă la timpul trecut. Pentru că prezentul continuu al celor nouă zile de desfășurare neîntreruptă a „ostilităților" festivaliere la Opera Națională, Universitatea Națională de Muzică, Clubul Gutenberg al Centrului Național de Artă „Tinerimea Română", Palatul Cantacuzino, Studioul „Mihail Jora" al Radiodifuziunii și, în final, la Palatul Mogoșoaia incită, încă, imaginația creatoare a spectatorilor.

Oferta? Nu doar bogată, ci și extrem de diversificată: „Vânzători de vise, Moşi, fanfară, SONeerie, tele-operă, trăsuri, lectici, automobilul care cântă, dirijor pe role, Albă-ca-Zăpada, Captain Hook, Cupidon pe bicicletă, Fantoma de la Operă, d'Artagnan, Motanul Încălțat, Alice în Țara Minunilor, Dănilă Prepeleac, King Louie, marionete, alpiniști utilitari, cadouri ArtDetox, povești fără filtru, Îngerul cu o aripă din far, albinuța care croșetează pe trepte, Beeker, căsuța din Hänsel şi Gretel, cea mai mare cutie muzicală din lume, Penelopa, muzică corală scrisă de simfoniști, muzică de cameră scrisă de coraliști, anotimpuri reinventate, concerte pe canapea, concerte în pădure, pe terase, în bucătărie, Kassandra, ani în plus și în minus, preparate din chitară, copacul-carusel, Barrie și Barbie, Făt-Frumos și Ileana Cosânzeana, Serenade pe teme false și alte iluzii, menestrel electric, voce cu corp de femeie, tinerețe fără bătrânețe, călătorii în irealitatea imediată, sound cinema, sound theatre, sound painting, locuri de joacă pentru oameni mari, colecția de primăvară a ideilor muzicale din 2011...", toate aceste produse artistice fiind ambalate en-gros sub etichetele strălucitoare ale unei tipologii multiple de spectacol muzical: operă, operetă, musical, cabaret-feerie, ritual, teatru instrumental, performance, artă de intervenție publică, multimedia ori cross-media.

Încercând să depășească mentalitatea de trăitor în secolul vitezei care comprimă zilnic mixtura dintre informația intelectuală și percepția senzorială asupra oricărui demers autointitulat „cultural" (mai potrivit ar fi termenul, deja în uz, de cooltural), cele două compozitoare-director, Irinel Anghel și Mihaela Vosganian, reușesc să pună – prin intermediul conceptului inedit al acestui parcurs festivalier – și un diagnostic potențialului spiritual al publicului mileniului 3 după Hristos. De la ritual la spectacol, de la primatul spiritului la cel al materiei, de la Natură la Cooltură, pașii societății făcuți de-a lungul vremii oferă premisele transformării unei manifestări devenită tradițională în peisajul de gen, precum Săptămâna Internațională a Muzicii Noi, într-o oază de libertate a expresiei ce tinde către limite. Chiar și multicolorul program scris al evenimentelor (stil „carte cu poze") nu ține seama de cronologia lor strictă, existând și inversări în funcție de importanța momentului respectiv. Fiecare foaie este tratată individual, așa cum fiecare manifestare, luată separat, este un spectacol în sine.

Noutățile ideatice, unghiurile diferite prin care nu doar muzica ci însăși întreaga artă contemporană poate fi pătrunsă, dorința artiștilor de a-și valorifica realizările și neliniștea creatoare prin formule deja validate sau, dimpotrivă, sumar (ori deloc) experimentate, toate acestea se pot expune și altfel

decât până acum, singura condiție quasi-obligatorie fiind participarea directă a spectatorilor la derularea live a procesului artistic.

Publicul – sau mai bine zis, asistența, căci manifestările mizează pe o prezență interactivă – este chemat să audă ceea ce vede (sau ce **vrea** să vadă), să descopere noi genuri – în sala de concert sau, pur și simplu, ieșind în curte sau pe stradă, să intre, cu naturalețe, pe tărâmul viselor, să cocheteze cu basmul ori cu mitul în măsura în care-și alungă prejudecățile de orice fel și se abandonează fanteziei „jocului" improvizatoric. Iar unui segment mai tradiționalist, mai rezervat în aprecieri datorită structurii sale elitiste și atras de ludic doar în măsura în care acesta poate fi dimensionat estetic i se propun, firesc, tiparele „clasice" ale genurilor, evident, în accepțiunea formulării lor la nivelul limbajului contemporan: o cantată (Moșii de Adrian Iorgulescu), o operă în concert, o nocturnă de muzică și poezie, concerte ale Orchestrei de Cameră, Corului Academic și Orchestrei Naționale Radio. Și aici perimetrul stilistic suferă multiple metamorfoze subsumate mesajului emoțional transmis de text, de programatismul tematic, de sugestiile metaartistice ori, pur și simplu, de adresarea sonoră în sine. Absurdul este la el acasă, chiar dacă este încadrat în scheme clasice (precum în opera lui Sorin Lerescu, Urmuzica, construită în jurul textelor inedite ale bizarului literat român), ori mai puțin convenționale (în recitalul cameral dedicat aceluiași Urmuz, utilizând o combinație insolită de instrumente clasice și tradițional orientale, agrementată cu inserții video și intervenții actoricești).

Dramaturgia voit dezarticulată a muzicii noi poartă amprenta lumii schizoide în care ni se derulează frământata existență efemeră, și în timp ce unii mai cred în forța reperului clasic utilizând un arsenal de structuri fonice cu incontestabile virtuți vizuale de esență narativă (precum Livia Teodorescu în Archimedes Symphony), alții înlocuiesc dinamismul vital cu transfigurarea esenței Naturii într-o dimensiune Metaculturală la confluența dintre arte („estetica cinematografului pentru ureche", materializată concentrat de către Octavian Nemescu într-o posibilă imagine sonoră a călătoriei prin viață, parcursă anonim de acel Ulysse care locuiește în fiecare din noi).

Vizualul completează sonorul, sau invers, fluidul dansului însoțește energetic demersul fonic pe parcursul operei cross-media a Mihaelei Vosganian întregind, metaforic, și sugestivitatea evoluției grupului SeduCânt, exponatele universului sensibil al Ralucăi Turliu Cobilanschi evocă magia irezistibilă a muzicii care motivează călătoria spre imediata Irealitate, așa cum tablourile tinerei artiste Maria Ștefănescu creionează realitatea palpabilă ca obiect al inspirației poetic-muzicale.

„Încerc să mă țin cu mâna de flacără (...) pentru că flacăra nu se schimbă niciodată", mărturisește exploziv actorul Eusebiu Ștefănescu uluitorului flautist Ion Bogdan Ștefănescu și interiorizatului chitarist Costin Soare într-un interludiu liric al recitalului non-convențional intitulat Suită pentru cymbal, clavicord și virginal universal. Reperele lor sunt partiturile semnate de Toru Takemitsu, Dan Buciu, Doina Rotaru, Gabriel Iranyi, Violeta Dinescu sau – la nivel literar – versurile lui Nichita Stănescu, Georgeos Seferis, Lucian Blaga, Eugen Jebeleanu, Ștefan Augustin Doinaș, Ion Barbu, Cezar Ivănescu, Spiridon Popescu, Mircea Micu și George Stanca, într-o conjuncție semnificativă ce redemonstrează – dacă mai era nevoie – forța parteneriatului dintre cuvinte și muzică, în care silabele alcătuiesc o retorică inedită, substantivele proprii pot deveni comune iar sunetele se pot substitui tușelor cromatice ale unei acuarele. „De-ar mai fi o dată ca asta, fiule, fi-o", exclamă, la final, Eusebiu Ștefănescu în ambianța intimă a acestei insinuante întâlniri de suflet dintre poezie și muzică, replicând spectaculoaselor volute cu incredibile rezonanțe poetice ale flautului lui Ion Bogdan Ștefănescu.

„Mai e nevoie de cuvânt? Mai e nevoie de statui? Mai e nevoie de destin? Mai e nevoie de vreun drum?” Adresate nouă, debusolații locuitori ai planetei supercivilizate care am uitat ce este emoția, întrebările lui Lucian Blaga ar putea rămâne fără răspuns, însăși structura deschisă a fenomenului artistic contemporan avându-și originea în strigătul de libertate al creatorului aflat în căutarea – cu orice preț – a noutății care, totuși, nu ne este de ajuns. „Emoția ar trebui regăsită, aici și acum”, cred vânzătorii de vise ai Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi, oferind o potențială soluție de tratare a vidului sufletesc care ne amenință existența. „Veniți să auziți ce nu ați mai văzut”, strigă vânzătorii de vise, necerând în schimb decât răbdarea de a primi darul lor între real și imaginar, între cer și pământ, între scenă și viață, într-un mare spațiu de joacă în care legea de manifestare este bucuria de a ne exprima. Spectacolul este în noi înșine. Trebuie doar redescoperit!